

[Schovelin.]

som Rigsdagen. Vi skal ikke paa Forhaand dreje ind i en forkert Gade.

Den Næringsfrihed, vi indførte i 1857, var et Systemskifte af en sjælden Rækkevidde. Den var et afgørende Systemskifte, et Systemskifte til Bunden, og man kan kort sige det saaledes, at medens Lavsvæsenet, det Lavsvæsen, som nu blev kastet over Ende og fuldstændig ryddet til Side, i Aarhundreder havde bygget Samfundets Forsyning saaledes op, at Hovedvægten var lagt paa Producenterne, var lagt paa at varetage Producenteres Tarv og paa gennem Regulering af Producenteres Forhold at skabe en Betyggelse for Konsumenterne, saa vendte man nu hele Forholdet om og lod det være Forbrugernes Interesser, Forbrugersynspunktet, som var det langt overvejende. Saaledes er det under Næringsfrihedens Herredømme blevet Verden over, det er Forbrugernes Interesse, som alle tager Sigte paa; enhver, der giver sig af med at producere, som løser sit Næringsbevis, sit Borgerskab, har kun dette for Øje: Kan jeg bedre, billigere, hurtigere og bekvemmere tilfredsstille Forbrugerne? Store, vældige Lysreklamer oplyser Himmelen blot for at fange Forbrugernes Opmærksomhed. Hele Verden staar aaben for Manden med en 10 Krone i Lommen.

At denne frie Konkurrence er gaaet haardt ud over saadanne Erhverv som Smaa- haandværkere og smaa handlende, ved vi alle. Det er just det, som har givet Anledning til det Røre indenfor bestemte Befolkningkredse, som har ført til, at man allerede i 70erne begyndte at beskæftige sig med Næringslovens Revision, siden har maattet nedsette Kommission paa Kommission og nu altsaa er naaet til at skulle gennemføre en Revision — jeg tør vel allerede paa dette Punkt af mit Foredrag sige: med bedre Ud- sigt, synes det mig, end hidtil.

Det er nu helt ejendommeligt at se, hvad det er for Klager, man væsentlig fra de Erhvervs Side, som er haardest ramt, nemlig Smaa- haandværkerne, har fremført mod den gældende Næringslov. Man har samlet sig om Kravet om obligatoriske Fagprøver med den Begrundelse, at det ikke mindst set fra Forbrugernes Synspunkt — thi saa indeksererede er vi efterhaanden alle blevet for dette Synspunkt, at Haandværkerne ogsaa, naar de skal argumentere til Fordel for sig selv, anvender Forbrugersynspunktet — dog er for galt, ja en gennemgribende uheldig Ordning, at enhver Charlatan og enhver Fusker kan gaa hen og erhverve sig Borgerskab med fuld Ret til

at føre Titel som Mester og drive sin Næring som saadan. Derved bliver Markedet overfyldt af daarligt Arbejde, Fuskerarbejde, og derfor vil man gennem Indførelse af Fagprøver sikre sig, at dette ikke kan ske, saaledes, at Publikum ved, at naar det henvender sig til den og den Mand, som har Borgerskab, saa faar det forsvarligt Arbejde.

Jeg kunde imidlertid fristes til at sige med Fare for at være paradoksal, at Fejlen ved den nuværende Ordning — og enhver Ordning kan jo have sine Skyggesider, ogsaa den nuværende — er lige omvendt. Jeg tror ikke, at Forbrugerne lider saa forfærdelig megen Skade ved Charlataner og Fuskere; thi man gaar jo ikke to Gange til en Charlatan eller en Fusker, det regulerer sig saamænd nok. Nej, Fejlen er, at det offentlige uden videre ogsaa modtager den hæderlige og dygtige Haandværkers Tilbud om at levere samvittighedsfuldt og godt Arbejde, at man, saaledes som det er udtrykt, modtager *ethvert* Tilbud, ogsaa de gode og hæderlige og fortræffelige Tilbud *sans garantie du gouvernement!* De maa alle erlægge en større eller mindre Kendelse for Borgerskabet, hvorefter Staten modtager alle disse Menneskers Tilbud, ogsaa de gode, dygtige, fortræffelige og hæderlige Menneskers Tilbud, uden at Regeringen yder tilsvarende Garanti for, at der ogsaa er Brug for dette Arbejde, og at Faget ikke i Forvejen er overfyldt, at ikke den Mand er overflødig, skønt Samfundet modtager hans Tilbud, og at han saaledes er ledet ind paa en Vildbane, idet der ingen Plads er for ham i Samfundet i det Fag, han har valgt. Dette har jo vist sig saa skæbnesvangert og er en af de Mangler ved det nuværende System, som man bør have for Øje.

Man nævner som klassisk Eksempel, at da Napoleon den Første i sin Tid skyndsomst, om jeg saa maa udtrykke mig, ophævede Næringsfriheden, der naturligvis var indført under den franske Revolution, paa mange vigtige Omraader, fastsatte han ogsaa et bestemt Antal Bagere for Paris og satte en Brødtakst. Dette System varede saa længe som op til 1863, da Næringsfriheden igen blev indført. Man havde da 930 Bagere, som leverede Paris Brød til en forholdsvis billig Betaling, idet Magistraten satte en Brødtakst. I Løbet af 3 Aar steg Tallet fra 930 til 1 400, og til Gengæld var Brødet blevet fra 2 til 6 Centimes dyrere pr. kg. Hvad 930 Mennesker havde besørget tilfredsstillende, anvendte Samfundet altsaa nu 1½ Gang saa meget menneskeligt Snilde og Arbejdskraft til, og dette Spild af Kræfter maatte Samfundet oven i Købet betale